

SMIL - strategi for jordbruket i Sandefjord kommune 2017 -2020

Strategi for Sandefjord kommune 2017 – 2020.

Det første Regionale miljøprogrammet (RMP) for landbruket i Vestfold ble lagd i 2005. Miljøprogrammet ble innført for å øke målrettingen mot de regionale miljøutfordringene i landbruket og til bedre synliggjøring av landbrukets samlede miljøinnsats.

RMP legger rammene for de regionale miljøtilskuddene. RMP legger også rammene for de kommunale tiltaksstrategiene som er grunnlaget for tildeling av investeringsstøtte til forurensnings- og kulturlandskapstiltak (SMIL) i kommunene.

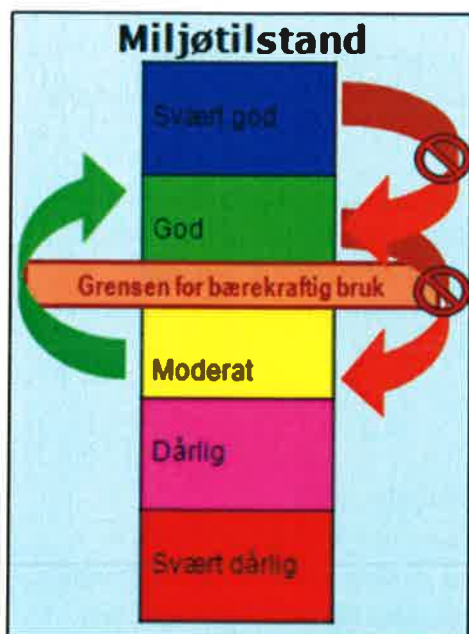
Det har vært stor miljøinnsats i jordbruket også før RMP ble innført. Vi kan nevne innsatsen for å redusere avrenningen til de sårbare jordbruksvassdragene. I Vestfold var det en stor aksjon med god involvering av faglagene i «Jorda på jordet» tidlig på 90-tallet og seinere tilskuddsordningen «Endra jordarbeiding». Det er gjennom mange år gitt betydelig investeringsstøtte til forurensnings- og kulturlandskapstiltak gjennom tilskuddsordningene IMT, STILK og SMIL. Se utvikling i omfanget av tiltakene og miljøstøtten i vedlegg.

Vestfold fylkeskommune har det siste året ledet et stort arbeid med å utarbeide en regional plan for bærekraftig arealpolitikk i Vestfold (RPBA). Det er gjort mye viktig arbeid med analyser og presentasjoner som kunnskapsgrunnlag for planen. Deler av dette materialet er nyttig grunnlagsmateriale for RMP. Fylkesmannen har lagd verdiklassekart for jordbruks- og skogarealene, naturverdier, landskapsverdier og rekreasjon. Fylkeskommunen (Kulturarv) har prioritert områder med verdifulle kulturminner og kulturmiljøer i et temakart «Kulturmiljøer».

Vannforskriften

Vannforskriften gir rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. I 2010 ble det vedtatt forvaltningsplan og tiltaksprogram for vannområder fra første planfase. I Vestfold gjaldt dette Numedalslågen med Goksjø. Arbeidet med planer for de andre vannområdene har foregått, det er vedtatt handlings- og tiltaksplaner. For Sandefjord gjelder dette Aulivassdraget og Kysten Horten – Larvik.

I henhold til vannforskriften skal alle vannforekomster opprettholde eller oppnå minst god økologisk tilstand 6 år etter at planene er vedtatt, dvs. henholdsvis 2015 og 2021. Hensynet til de to drikkevannskildene Farris og Eikern er viktige, og dagens gode miljøtilstand der må opprettholdes. Det er vedtatt noen forlengede gjennomføringsfrister for enkelte vannforekomster. I 2018 påbegynnes et arbeide med rullering av planer.

Oppfølgingen av vannforskriften, med gjennomføring av vedtatte tiltaksprogram og utarbeidelse av nye tiltaksanalyser for vannområdene, utløser behov for å videreutvikle virkemidlene. Det er behov for enda mer målrettede tiltak og mer lokalt tilpassede tiltak. Tiltakspakker i form av frivillige miljøavtaler med gårdbrukere kan også bli aktuelt.

Alle vannområder i Vestfold (med unntak av Farrisvannet) har en stor andel av vannforekomster med risiko for ikke å oppnå god miljøtilstand innen fristene. Siden det er viktige jordbruksområder i alle disse vannområdene er det behov for fokus på landbrukstiltak. Vannområdene anses å være like sårbare og dermed prioriterte områder i arbeidet med forurensingstiltak i regionalt miljøprogram.

Internasjonale miljømål og avtaler

Internasjonale forpliktelser som kan knyttes opp mot miljøprogram i jordbruket er EUs Nitratdirektiv og EUs rammedirektiv for vann, FNs klimakonvensjon, Gøteborgprotokollen, den europeiske landskapskonvensjonen, kulturminnekonvensjoner og konvensjonen om biologisk mangfold.

Nasjonalt miljøprogram omtaler de internasjonale forpliktelsene.

Overordnede miljørammer

Naturmangfoldloven har som formål å ta vare på naturmangfold gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven gjelder for all natur og omfatter alle tiltak og aktiviteter som berører naturmangfoldet. Naturmangfoldloven har betydning der natur berøres, både for landbruksforvaltningen og utøverne i næringen. Prinsippene i §§ 8-12 skal legges til grunn i forvaltningen, inklusive beslutninger om tildeling av tilskudd innen jordbruket.

Kulturminneloven har som formål at kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet, og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning. Med *kulturminner* menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med *kulturmiljøer* menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.

Sammenhengen mellom jordbruk og klima

Det pekes bl.a. på gårdsbaserte biogassanlegg, store anlegg for behandling for husdyrgjødsel og biologisk avfall som tiltak for å redusere klimagassutslipp. Meldingen presiserer også at klimahensyn bør ivaretas i forskriften om nydyrking.

Optimalisert gjødsling og jordarbeiding har gunstige virkninger på klimautslipp, men også på avrenning av næringsstoffer til vassdrag. Fosfor og nitrogen i husdyrgjødsel er viktig plantenæring, men næringsstoffene kan også havne på avveie i luft og vann.

Avrenning av fosfor og nitrogen samt erosjon av jordpartikler reduserer vannkvaliteten i vassdrag og kan bidra til redusert drikkevannskvalitet. Aktiviteten i forvaltningen knyttet til tiltak for redusert næringsstoffavrenning og vannforurensning har de siste årene vært rettet mot å følge opp vannforskriften. Vannforskriften gir rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

Kommunale tiltaksstrategier

Forvaltningsansvaret for «Spesielle miljøtiltak i jordbruket» (SMIL) ligger hos kommunene. Kommunene skal utarbeide flerårige tiltaksstrategier med forslag til ramme for ulike formål og avgi en årlig rapport til Fylkesmannen om bruken av disse midlene. De kommunale tiltaksstrategiene omfatter også «Nærings- og miljøtiltak i skogbruket» (NMSK). Fylkesmannen mottar midlene fra Statens landbruksforvaltning og Landbruks- og matdepartementet, og skal fastsette retningslinjer for fordeling av midlene til kommunene.

Tiltaksstrategiene bør inneholde:

- Hovedutfordringer i landbruket med hensyn til forurensning, kulturlandskap og skogbruk
- Beskrivelse av mål og hvilke områder som prioriteres, med begrunnelse
- Tilskuddsbehovet, med begrunnelse
- Tiltaksstrategien skal også inneholde tilskuddsprosent og krav til egenandel, samt maksimums- og minimumsbeløp for de ulike ordningene
- Retningslinjer for prioriteringer mellom søknader
- Det bør planlegges en helhetlig virkemiddelbruk som er tilpasset de lokale utfordringene
- Beskrivelse av hvordan kommunen planlegger å informere gårdbrukerne om de ulike tilskuddsordningene, og hvordan de prioriterer å bruke midlene

Føringer for prioriteringer - SMIL

Vi står foran store utfordringer med å oppfylle forpliktelsene i Vannforskriften. Jordbruket må redusere tilførsler av jord og næringsstoffer fra jordbruksarealene til alle de sårbare vassdragene i fylket. De to drikkevannskildene Eikern og Farris må beskyttes mot miljøforringelse. Hydrotekniske tiltak må derfor prioriteres i SMIL-tildelingene. Innføring av grøftetilskudd bør utløse utbedringer som avskjæringsgrøfter, avløpsledninger/grøfter og kummer som kan finansieres med SMIL-midler.

Tilskuddet til fangdammer er tatt ut som RMP-tiltak. Etablering og vedlikehold av fangdammer vil være aktuelt å søke SMIL-støtte.

Midlene til kulturlandskap bør fordeles hensiktsmessig med tanke på selve kulturlandskapet, biologiske mangfold, kulturminner og friluftsliv/tilgjengelighet.

Prioritering kan også oppnås gjennom differensierte tilskuddssatser på de ulike områdene innen forurensing og kulturlandskap.

Retningslinjer for fordeling av SMIL-midler til kommunene:

Rammen fordeles med bakgrunn i kommunale tiltaksstrategier. I tildelingen vurderer Fylkesmannen kvaliteten på de kommunale tiltaksstrategiene og i hvilken grad prioriteringene er i samsvar med føringene i Regionalt miljøprogram. Det legges stor vekt på at det er en helhetlig virkemiddelbruk som er tilpasset de lokale utfordringene.

SMIL-midlene tildeles:

- Kulturlandskapstiltak
- Forurensningstiltak
- Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter
- Grøfting / drenering

Tiltaksstrategi for Sandefjord kommune 2017 – 2020.

Fra 2004 fikk kommunene overført myndigheten med forvaltningen av miljøvirkemidlene i jord- og skogbruk. Overføring av oppgaver er hjemlet i "Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket" (SMIL) og "Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket" (NMSK) og "Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer".

Lokal styring av midler og tiltak innebærer at kommunene får større frihet til å prioritere lokale tiltak. Hver enkelt kommune utarbeider en 4-års strategi for bruken av midlene. Strategien skal utarbeides i samarbeid med landbrukets næringsorganisasjoner, og den kan fremmes for politisk behandling. Strategien revideres inntil videre hvert fjerde år.

Den kommunale tiltaksstrategien inngår som en del av regionalt miljøprogram (RMP). RMP inngår videre i det nasjonale miljøprogrammet. Hensikten med denne organiseringa er å utarbeide helhetlige retningslinjer for bruken av tilskuddsmidlene. Jordbruket har i forskrift om miljøplan innarbeidet miljøplan trinn 1 og trinn 2.

Arbeidsgruppa reviderer årlig tiltak ved SMIL strategien for Sandefjord kommune. Gruppa består av kommunen og fagorganisasjoner i landbruket. Det er 3 representanter for Bondelag og 2 for Bonde og Småbrukerlag. Det blir skrevet referat fra møtet.

